

NIČENÍ NEPŘÁTELSKÝCH ZÁLOH A PROTIÚDERNÝCH USKUPENÍ V ÚTOČNÉ OPERACI

Vývoj a začleňování stále nových prostředků ozbrojeného zápasu, zejména v posledních letech, vedl a vede k novému nebývalému zvýšení palebných, úderných a manévrovacích možností vojsk.

Podle názorů pravděpodobného nepřítele podstata aktivity obrany spočívá v uskutečnění rozhodného manévru s cílem v co nejkratší době soustředit své síly a prostředky na směr hlavního úderu útočících vojsk nepřítele, vyčerpat je na několika obranných čarách a vedením silných protiúderů vyhrát sražení. Přitom protiúderu považuje pravděpodobný nepřítel za rozhodující období celého sražení.

Při vytváření operační nebo strategické obrany může mít nepřítel v operační hloubce ve vzdálenosti do 200 km i více od čáry dotyku vojsk silné zálohy.

Tyto zálohy může použít k řešení různých úkolů:

- vedení protiúderů na hlavním směru s cílem zničit útočící vojska frontu a obnovit původní postavení,
- posílení armádních sborů prvního sledu,
- zabránění obklíčení vojsk v určitých prostorech a k zabránění blokády obklíčených uskupení,
- zaujetí mezilehlých obranných postavení v hloubce na směrech útoku hlavních uskupení vojsk frontu.

Ničení záloh nepřítele je v soudobých podmínkách v průběhu frontové útočné operace uskutečňováno údery raketového vojska, dělostřelectva a letectva s použitím jaderných i konvenčních zbraní a je dokončováno rozhodnou činností motostřeleckých a tankových divizí, operačních manévrovacích skupin a vzdušných výsadků. Přitom je třeba se snažit, aby byl nepřítel ničen v nejzranitelnější situaci: při nakládání a vykládání z transportů a v prostorech soustředění, na osách, při překonávání prostorů komunikačních uzlů, přepravišť, soutěsek a dalších zranitelných míst a dále na čarách rozvinování k vedení protiúderů nebo řešení dalších úkolů.

V případě, že jsou zálohy v prostorech soustředění, mohou být ničeny jak jadernými zbraněmi, tak i vedením jaderných úderů spojených s činností vojsk, především vzdušných výsadků a úderných výsadkových svazků (útvarů).

Při stanovení složení vojsk k ničení záloh nepřítele je potřeba vždy dbát na zachování hlavního uskupení frontu a jeho způsobilost rozvíjet rozhodný útok na směr hlavního úderu.

Zvláštního významu k zabezpečení úspěšné činnosti vlastních vojsk v týlu nepřítelů a k vedení leteckých úderů do hloubky nabývá vlastní PVO, průzkum OPZHN, ženijní, chemické zabezpečení atd.

Kromě toho je nutné vést nepřetržitý průzkum přicházejících nepřátelských záloh a přijímat odpovídající opatření k zabezpečení utajení manévru silami a prostředky, vyčleněnými pro jejich ničení.

Průzkum musí závčas zjistit zámysl nepřítele, prostory rozmístění prostředků jaderného napadení, složení a rozmístění nepřátelských záloh, směr jejich přesunu a pravděpodobné čáry rozvinutí a rozmístění taktického a vojskového letectva. Splnění těchto požadavků umožní úspěšné ničení záloh nepřítele.

V průběhu útočné operace povedou vojska frontu boj **s protiúdernými uskupeními nepřítele**, která mohou být vytvořena v krátkých lhůtách k vedení silných protiúderů.

Jak nám potvrzují zkušenosti z Velké vlastenecké války Sovětského svazu v průběhu útočných operací Sovětské armády, vedla německá fašistická vojska nejméně jednou protiúderu především do boků sovětských úderných uskupení. Jejich odrazení bylo zpravidla uskutečňováno vojsky prvního sledu. V dalším období se značně zvýšila aktivita sovětských vojsk při odrazení protiúderů — vedle obrany částí sil byly vedeny údery tankových a mechanizovaných vojsk do boků nepřítele, což zabezpečovalo jeho rychlé zničení. Nejméně aktivním způsobem ničení nepřítele bylo střetné srazení.

Ve všech případech měla při odrazení protiúderů velkou úlohu tanková a mechanizovaná vojska a letectvo, které vedlo hromadné údery na protiúderná uskupení ze vzduchu. Značný význam mělo i dovedné použití protitankových prostředků. Přitom nebyl zvyšován jen počet protitankových záloh, ale byly zdokonalovány i způsoby jejich bojového použití. Hlavním z nich bylo hromadění těchto prostředků na ohrožených směrech a široký manévr v průběhu odrazení protiúderů.

Značný rozvoj nastal také v použití různých záloh: vševojskových, tankových, protitankových a pohyblivých odřadů zatarasovacích. Nepřetržitě narůstalo jejich množství, umění uskutečňovat jimi široký manévr i s vojsky z nenapadených úseků na neohroženější směry. Úspěch sovětských vojsk byl také určován dobře organizovaným průzkumem, rozhodností a smělostí bojové činnosti,

úzkou součinností všech druhů vojsk a speciálních vojsk, pevným řízením, výběrem optimálního způsobu ničení nepřítele a správným využitím výhodných podmínek terénu.

Z těchto zkušeností vycházíme i dnes, přestože se změnila kvalita zbraní a možnosti vojsk obou stran.

V současnosti pravděpodobný nepřítel věnuje značnou pozornost přípravě a vedení překvapivých a silných protiúderů s cílem zničení uskupení útočících vojsk frontu, která se vklínila do nepřátelské obrany, obnovení postavení na daném směru s následujícím přechodem do protiútoků. Nepřítel počítá i s tím, že cílem protiúderu může být obnovení ztraceného operačního postavení vojsk v obraně, udržení významných strategických čar nebo objektů, velkých průmyslových a politických středisek, spojení s obklíčeným uskupením, zničení předmostí, kterých se zmocnila vojska frontu. Protiúder může nepřítel vést i s omezeným cílem — zastavit úderné uskupení frontu a zabezpečit podmínky pro útok vlastních sil na sousedních směrech, nebo získat čas pro přísun operačních záloh.

Předpisy a řády armády USA a ostatních zemí NATO vyžadují, aby protiúdery byly vedeny na nejdůležitějších směrech, překvapivě, na zranitelné prvky sestavy útočícího protivníka a následujícím vyjitím do týlu nebo boků hlavního úderného uskupení.

V soudobých operacích může obránce ve spojení s rostoucími možnostmi vytvářet silná uskupení i za velmi krátkou dobu.

Je zapotřebí zdůraznit, že protiúder v průběhu soudobých obranných operací budou vedeny nepřítelem daleko častěji a s rozhodnějšími cíli než v minulých válkách vzhledem k tomu, že narostla aktivita obrany, která využívá veškerou sílu a mohutnost stávajících prostředků ozbrojeného boje a zvýšených úderných a manévrových možností vojsk.

K vedení protiúderů může nepřítel použít sborové zálohy, zálohy skupin armád, strategické zálohy a určitou část sil prvního sledu s účastí vzdušných výsadků a aeromobilních vojsk.

Ve všech případech bude snahou nepřítele použít k vedení protiúderu maximálně možný počet sil a prostředků.

Jak potvrzují zkušenosti ze cvičení, skupina armád pravděpodobného nepřítele, může svými zálohami vést protiúder v síle do dvou armádních sborů v šířce do 60—80 km při soustředění hlavního úsilí na úseku do 30 km. To umožňuje nepřítelem vytvořit značnou hustotu tanků, dělostřelectva a dalších prostředků. Tato protiúderná uskupení většinou podporuje 300 i více letounů taktického letectva. Kromě toho v široké míře budou používány vzdušné výsadky v sestavě jedné až dvou vzdušných výsadkových (aeromobilních) brigád do hloubky až 100 km. Hlavním způsobem vedení protiúderu bude jeho uskutečnění na několika směrech do jednoho nebo obou boků hlavního uskupení vojsk frontu. Není možné vyloučit možnost vedení i čelního protiúderu. Bereme-li v úvahu všechny uvedené skutečnosti, je třeba přijmout taková opatření, aby protiúderné uskupení nepřítele bylo ničeno do zahájení jeho aktivní činnosti a tím byl zmařen nebo oslaben jeho protiúder. Tedy jednou z důležitých podmínek úspěšného rozvíjení útočné operace frontu je zničení protiúderných uskupení nepřítele v krátkých časových lhůtách.

V závislosti na podmínkách situace můžeme úkoly, které souvisejí se zmařením protiúderu a zničením protiúderného uskupení, řešit postupným vede-

ním jaderných úderů a úderů konvenčními zbraněmi na protiúderné uskupení s jeho konečným zničením ve střetném sražení.

K předstížení nepřítele v rozvíjení jeho uskupení a způsobení mu rozhodující porážky je nutné dosáhnout potřebného překvapení a rychle získat iniciativu pro další činnost. Při plnění těchto úkolů bude patřit důležitá úloha vzdušným výsadbám, úderným výsadečným svazkům a útvarům, které jsou schopny obsadit výhodné čáry, svou činností přinutit nepřítele předčasně rozvinout hlavní síly a vedením úderů do boků a týlu nepřítele v součinnosti s úderným uskupením vojsk frontu ho zničit po částech.

V operační hloubce mohou vzniknout i takové podmínky, kdy odražení protiúderů operačních záloh nepřítele může často probíhat za nepříznivého poměru sil a prostředků v neprospěch frontu a vojska nebudou mít čas k přeskupení vlastních sil a prostředků. Proto mohou být vojska frontu přinucena přejít částí sil dočasně do obrany na dosažené čáře. V obranných bojích musí potom menšími silami nepřítele vyčerpat, nedovolit mu prolomit zaujatou obranu a vytvořit podmínky k současnému rozvíjení útočné operace.

Přechod k aktivní obraně za těchto podmínek vyžaduje uskutečnění manévru silami a prostředky s cílem udržet jednotlivé prostory obrany, které přehrazují nejpravděpodobnější směry úderů. V mezerách může být plánována palba dělostřelectva, úderu letectva a zřizování minové výbušné zátarasy.

Hloubka obrany nemusí být velká, mnohdy bude omezena jen taktickou hloubkou. Úspěšné odražení protiúderů nepřítele i v této situaci bude záviset na vedení předcházejících úderů silami letectva, raketového vojska a dělostřelectva proti uskupením, která jsou přisunována k obranným postavením, ke zmaření manévru zálohami a k posílení vojsk na ohrožených směrech i na celkové aktivitě vojsk, jež přešla dočasně do obrany.

Po zhodnocení nepřítele a rozmístění jeho operačních záloh předvidá velitel frontu při přípravě operace v zámyslu i plánu útočné operace opatření, která zabezpečují odražení protiúderu nepřítele. V průběhu operace, když přijímá rozhodnutí ke zničení jeho protiúderného uskupení, stanoví velitel frontu způsoby jeho zničení, určuje potřebné síly a prostředky, stanoví úkoly armádám, raketovému vojsku a dělostřelectvu, letectvu, vojsku PVOS, vzdušnému výsadečnickému (bude-li použit), úderným výsadečným útvarům, zálohám a určuje opatření všestranného zabezpečení bojové činnosti, součinnosti a pevného velení vojskům.

Na základě průzkumových údajů o úhroze protiúderu štáb upřesňuje složení protiúderného uskupení nepřítele, pravděpodobný cíl protiúderu, předpokládané čáry a lhůty rozvinutí vojsk nepřítele a směry jejich úderů. Závěry ze zhodnocení nepřítele a vlastních vojsk umožňují veliteli frontu stanovit opatření k zesílení průzkumu, upevnění dosažené čáry na směru protiúderu částí sil vojsk frontu, přesunout a rozvinout protitankovou zálohu a pohyblivý odřad zatarasovací, vybudovat uzly a pásma zátarasů, obranná postavení na ohrožených směrech, připravit raketová vojska, letectvo a dělostřelectvo k včasnému vedení úderů na protiúderné uskupení a opatření k zesílení protivzdušné obrany vojsk frontu.

Způsob ničení protiúderného uskupení nepřítele závisí na jeho složení, bojeschopnosti a charakteristice jeho činnosti, použitých prostředcích ničení, operační situaci vojsk a plněných úkolech, na poměru sil i prostředků stran, na poměru sil i prostředků stran, na době zjištění záměru nepřítele k vedení proti-

úderu. Určitý vliv na výběr způsobu ničení nepřátelského protiúderného uskupení budou mít i zvláštnosti terénu, roční období a povětrnostní podmínky.

Při použití jaderných zbraní bude hlavním způsobem ničení protiúderného uskupení nepřítel vedení jaderných úderů v období jeho přesunu a rozvíjení spojené s rozhodnou činností útočících vojsk s cílem dokončení zničení zbylých nepřátelských sil a zabránění jim obnovit bojeschopost.

Při vedení útočné operace frontu s použitím konvenčních prostředků bude nejefektivnějším způsobem ničení protiúderného uskupení nepřítel vedení hromadných úderů frontovým a vojskovým letectvem, palby dělostřelectva při přesunu a rozvíjení uskupení se současným úderem vlastních vojsk do boků a týlu tohoto uskupení v těsné součinnosti s údernými výsadkovými svazky (útvary) a vzdušnými výsadky. Přitom je nutné činnost nepřítel částí sil vojsk frontu poutat čelně.

I přes velkou úlohu palebného ničení v boji proti přicházejícím zálohám se stěží podaří konvenčními zbraněmi zmařit úplně protiúder před navázáním dotyku protiúderného uskupení s vojsky, která přešla do obrany. Proto je zapotřebí včas předvídat palebné ničení nepřítel jak na vzdálených přístupech, tak i při boji za udržení předního okraje. Je nutné vytvářet pásma souvislé palby všech druhů zbraní před frontou, na bocích a k odražení úderů vzdušného nepřítel organizovat spolehlivý systém palby prostředků PVO.

K vedení úderů do boků protiúderných uskupení nepřítel může front vytvářet úderná uskupení vojsk, jejichž činností se předpokládá zastavit a dezorganizovat hlavní síly nepřítel, způsobit jim ztráty, odříznout je od vojsk v dotyku a rozvíjet útok na určených směrech. K ničení přisunujících se uskupení nepřítel na dalekých přístupech bude mít rozhodující úlohu frontové letectvo a operačně taktické rakety.

Při odražení protiúderu není vyloučena možnost vzniku střetného sražení. Podmínka jeho úspěchu, zničení protistojícího nepřítel a další činnost vojsk frontu v rozvíjení operace bude spočívat v současném vedení mohutných předstihujících úderů letectvem a dalekonosným dělostřelectvem na přisunovaná vojska nepřítel ještě do střetnutí hlavních sil stran, dále v dovedném výběru (volbě) směru hlavního úderu, způsobech ničení nepřítel a jeho předejití v rozvinutí vojsk.

V soudobém boji a v střetném sražení zvlášť je nutné brát v úvahu vysokou pohyblivost vojsk nepřítel a jeho prostředků ničení. Proto musí být snahou velitele frontu na minimum zkracovat čas mezi zjištěním vojsk nepřítel (záloh, protiúderného uskupení) a vedením úderů na ně.

V současných podmínkách bude nutné ve střetném sražení zdržet a ničit nepřítel všemi způsoby.

K dosažení úspěchu, ničení záloh a protiúderných uskupení nepřítel a k rozvíjení útočné operace bude značná úloha patřit včasnému narůstání úsilí, dovednému použití prostředků ničení a zasazení do sražení druhých sledů a záloh.

Vojska frontu v průběhu operace budou často odrážet protiúder nepřátelských uskupení z několika směrů. V takové situaci bude nejúčelnější hlavní úsilí vojsk soustředit zpočátku na ničení tohoto uskupení nepřítel, které představuje největší nebezpečí.

Velení vojskům frontu v období odražení nepřátelského protiúderu bude určováno vytvořenou situací, silou protiúderu nepřítel, složením vojsk, která

budou použita k odražení protiúderu a celkovým vývojem rozvíjené útočné operace. Velitel frontu věnuje hlavní pozornost těm uskupením vojsk, na jejichž úspěšné činnosti bude záviset rozvíjení útoku a dosažení cíle operace.



Úspěch při ničení záloh a protiúderných uskupení je v útočné operaci frontu v mnohém závislý na přesné součinnosti mezi všemi prvky operační sestavy a mezi druhy vojsk a ozbrojených sil. Rozhodující bude předejít nepříteli ve vedení úderů (jaderných, konvenčními zbraněmi), ničit včas jeho jaderné a palebné prostředky údery letectva, raketovými údery a palbou dalekonosného dělostřelectva. A připočteme-li k tomu sladěný manévr hlavních sil frontu k rychlému vyjití na čáry rozvinování a údery do boků a týlu přisunujících se záloh (protiúderného uskupení), dovednou a aktivní činnost vzdušných výsadků, výsadkových úderných svazků a útvarů, měly by být zálohy nepříteli a jeho protiúderná uskupení úspěšně ničeny.

Proto je ničení protiúderných uskupení a záloh nepříteli významným faktorem dosažení úspěchu v útočné operaci frontu a jedním z neaktuálnějších problémů operačního umění.